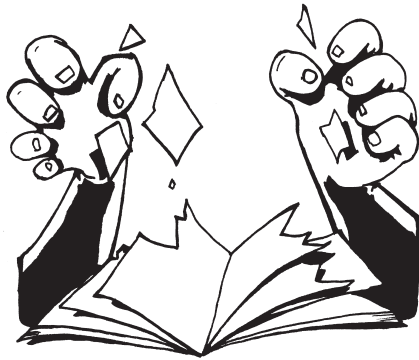

Arvostelut

Joann Sfar: Rabbin katti 2 – maanpäällinen paratiisi
Suomentaneet Kirsi ja Salla Kinnunen
EGMONT

Joann Sfarin Rabbin kissa jatkaa tutun laadukkaana. Kolmessa ensimmäisessä Rabbin katti -tarinassa tutkailtiin itämaisen ja länsimaisen sivistyksen yhteentörmähtelyä. Jatko-osissa mennään etelään, syvälle Afrikkaan ja koko ihmiskunnan alkulähteille. Aluksi tarinankertoja Leijona-Malka ja hänen leijonansa jutustelelevat huimista seikkailuistaan ja juutalaisen uskonnon perusteista kulkien halki aavikon kaupungista toiseen. Katti seuraa mukana, ja asettuu puolustamaan suurikokoista serkkuaan kun paratiisiin ryömiä käärme.

Malka ja leijona ovat kuitenkin jo iäkkäitä, ja uskottavan fasadin ylläpito käy voimille. Malkaa pidetään jo höpsähtäneenä, eikä kattikaan ota selvää mikä hänen saagoistaan on edes osaksi totta.

Uskontoja haastamaan on saapunut uusi aate, kommunismi. Sodan uhka leijuu ilmassa. Rabbi Abraham ja hänen tyttärensä Zlabya saavat kutsumattoman vieraan Venäjältä. Paennut juutalainen kykenee kommunikoidaan vain katin kanssa, joka puolestaan ei pysty välittämään puheita edelleen. Kissa seuraa silti sitkeästi koomiseksi kääntyvää Baabelin sekamelskaa, jossa ihmissuhteet, maalaustaiteen oikeellisuus ja uskonnot uskomuksineen kalistelevat sapeleita. Koska venäjänjuutalainen on vakuuttunut, että Jerusalemi sijaitsee Etiopiassa, varakas emigrantti Vastenov tarjoutuu huvikseen rahoittamaan retkikunnan keskelle Afrikkaa. Matkasta tulee väkivaltainen, mutta siihen mahtuu myös huumoria ja romantiikkaa.

Reipas ja itsevarma, nuori reporteri Belgiasta.

Hauska sarjakuvan sisäinen viite nähdään sivulla 121, kun retkikunta kohtaa itsensä ”nuoren reporterin”, joka on juttumatkalla Belgian Kongossa. Kysessä on tietysti Tintti, ja viite on oivan ajankohtainen, koska Tintti-albumien ailahteleva poliittinen korrektius on viime aikoina herättänyt tiukkaa keskustelua niin länsi- kuin arabimaissakin.

Varhaiset Tintit olivatkin melkoista koohtottamista, ja Hergéä itseäänkin kauhistutti jälkeensä, millaisen teurastuksen töyhtöpää järjesti Kongon eläinkunnalle. Rabbin ryhmä pitää Tinttiä ylimielisenä tolvana ja ajelee kiireesti tiehensä.

Teoksen lopussa käännetään ennakkoluulot vielä kerran päälle. Kaikki kä-

sitykset ja uskonkappaleetkin ovat lopulta kutakin aluetta hallitsevan enemmistön tulkintaa.

Rabbin katti 2 on hieno, ajatuksia herättävä seikkailukertomus. ”Minun työni ei ole kertoa asioita sellaisina kuin ne ovat”, toteaa venäläismaalarikin kirjan viimeisenä repliikkinä. Sfarin rosoinen piirros toimii hyvin B5-koossa, eikä tekstiä ole painostavan paljon. Sfar uskalttaa luottaa enemmän kuvien ja hahmojen eleiden kerrontavoimaan. Kissalle jää enemmän statistin osa, kuitenkin se pysyy oleellisena tekijänä seikkailussa. Jatko-osaa ”Älä pidä muita jumalia” jää odottamaan mielenkiinnolla.

Vesa Kataisto

Amadeus ensi kertaa pianon kimpussa.

Charles M. Schultz:
Täydelliset Tenavat 1950–1952
Suomennos Juhani Tolvanen
EGMONT

Charles Schultzin Tenavista on lähes mahdotonta kirjoittaa kriittisesti. On kuin yrittäisi arvostella Raamattua – paitsi toisin kuin Raamattu, Tenavat on syvästi inhimillinen, näkemyksellinen ja herkkä teos, jonka on luonut todellinen lahjakkuus. Kaikki pitävät Tenavista. Jos et pidä Tenavista, olet varmasti jonkinlainen mielipuolet. Todennäköisesti olet sarjamurhaaja, joka vaanii prostituoituja kirveen kanssa. Ai et muka ole? Todista sitten, että sinulla ei ole salaista kätköä täynnä silvottuja ilotyttöjä. Aivan: et voi, senkin Tenavia vihaavia psykopaatti.

Täydelliset Tenavat on käänös yhdysvaltalaisen Fantagraphicsin alun perin julkaiseman kirjasarjan ensimmäisestä

osasta. Ensimmäinen kirja kokoa kaikki Tenavat-stripit sarjan kahdelta ensimmäiseltä vuodelta, ja englanniksi 1960-luvun puoliväliin edenneeseen kirjasarjaan on tarkoitus kerätä kronologisesti joka ikinen Tenavat-sarjakuva.

Sarjan alkuvaiheet ovat kieltämättä kiehtovaa luettavaa. Jo aivan ensimmäinen Tenavat-strippi asettaa tahdin seuraavalla 50 vuodelle: "Vanha kunnon Jaska Jokunen", Pave toteaa stripissä. "Kuinka häntä vihaankaan!"

Tästä alkaa Tenavien ajaton limbo, jossa aikuisia ajatuksia kantamaan tuomitut lapset harhailevat jonkinlaisen eksistentiaalistisen ennuin vallassa. Ainoaksi lohdutukseen heille jää oudot pakkomielleensä, olivat kyseessä sitten alati tappioon päättyvät urheilukisat, turhauttava musikaalinen intohimo tai Suuri Kurpitsa, sarjakuvan Godot, joka ei koskaan tule.

Tenavien räikeinä oheistuotteina näyt-

täytyvän menestyksen ja toisaalta itse sarjakuvan lohduttoman melankolian kontrasti on ollut aina hämmäntävä, vaikka Schultzin pessimismi lievenikin hieman loppua kohden. Täydelliset Tenavat -sarjan ensimmäinen kirja näyttäväty jonkinlaisena Jaska Jokusen hahmon psykologisena kaarena: ensimmäisessä esiintymisessään hän hymyilee, mutta jo parin vuoden vanha kunnon Jaska Jokunen on tunnistettava itsensä. "Minä olen masentunut ja silloin sarjakuvalehti on ainoa asia, joka auttaa!" hän ilmoittaa. Lähikaupan hyllyllä odottaakin riveittäin sarjakuvalehtiä, joilla on – ilmeisenä viittauksena 1950-luvun alussa suosittuihin kauhulehtiin – sellaisia nimiä kuin "Mangle", "Slaughter" ja, kas vain, "Hate". Palatakseni kirvesmurhaajiin, oletteko koskaan pohtineet mikä Jaska Jokusesta tuli isona?

Otto Sinisalo

Ken Parker: Pitkä piilukko/Kaivoskaupunk

Suomennokset: Renne Nikupaavola (sarjakuvat), J.L. Nyman (artikkelit)
EGMONT

Ken Parker: Cochiton nainen/ Adah
Suomennokset: J.L. Nyman
EGMONT

Eurooppalaiset ovat tehneet ison osan, joidenkuiden mielestä jopa leijonanosan hyvistä lännenelokuvista. Lännensarjakuvan kohdalla ilmiö on vielä voimakkaampi. Todella tasokkaita yhdysvaltalaisia lännensarjakuvia saa pohdiskella pidemminkin tovin. Eikä syytä: lajin suurimmat klassikot kun ovat ainakin

minun mielestäni Jean-Michel Charlierin ja Jean Giraud'n Blueberry sekä Giancarlo Berardin ja Ivo Milazzon Ken Parker.

Ranskalaista Blueberryä on suomennettu kiitettävän uskollisesti 1970-luvulta lähtien ja sarjan ansiot lienevät yleisesti tiedossa. Italialaisen sarjakuvalätkkärin traditioon asettuva Ken Parker sen sijaan on jäänyt vähemmälle huomiolle. Ken Parker ilmestyi aikoinaan (1980–87, 44 numeroa) samankokoisina ja -oloisina kioskipokkareina kuin Tex Willer ja Lännentie, joten monet lienevät niputtaneet julkaisun laadullisestikin samaan kastiin.

Syyttä suotta. Berardin tarinat ovat monipuolisesti villiä länttä kuvanneita inhimillisyyden puolustuspuheita, joi-

den erityisansioihin kuuluvat uskottavat sivuhahmot, kiintoisa arjen kuvaus ja tarkka historiallinen taustoitus. Ken Parkerin ihmiset tuntuvat aidoilta, joskus eläneiltä ihmisiltä eivätkä fiktiota varten naputelluilta karikatyyreiltä. Parhaimmillaan vuonna 1974 luotu Parker oli juuri sivellintään lennokkaasti käyttävän Ivo Milazzon käsissä.

Itse Parkerin hahmo on kylläkin välillä hiukan turhan hyveellinen, eikä hänestä löydy samanlaista kirjoa harmaan sävyjä kuin Mike Blueberryä. Mutta mitäpä siitä, kun jutut ovat kuitenkin kiinnostavia. Ensimmäisen Parker-uusintajulkaisun Pitkä piilukko/Kaivoskaupunki tarinan eivät ole aivan samaa tasoa kuin klassisimmat

Parkerit, mutta jo seuraavassa pokkarissa (Cochiton nainen/ Adah) ote terävoitui.

Varsinkin Adah on paras-ta Berardi/Milazzoa: mustan naisen päiväkirjan muotoon rakennettu tarina entisen orjan ja ilotytön elämänvaiheista.

Ville Hänninen

Eläimestä ihmiseksi, entinen orja ja ilotyttö Adah muistelee päiväkirjassaan.

MUTTA OLIKO SE SITTEN ERIOIKEUS, ETTÄ PYSTYI MIETTIMÄÄN OMIA VASTOINKÄYMI-SIÄÄN? EIKÖ SE PAREMMINKIN OLLUT PIENI YLIMÄÄRÄINEN JULMUUS?

©Berardi - Milazzo

TANÄÄN TIEDÄN, ETTÄ SE, JOKA PYSTYÄ AJATTELEMAAN, EI OLE KOSKAAN KOKONAAN ORJAN ASEMASSA, SILLÄ HÄN VOI ELÄTÄLLÄ SISIMMÄSSÄÄN UNELMAA VAPAUDESTA.

Juan Díaz Canales – Juanjo Guarnido:
Blacksad 2: Valkoinen valtakunta
Suomennos Kirsi Kinnunen
ARKTINEN BANAANI

Kissaetsivä Blacksad palaa sarjan toisessa käännösalbumissa. Dekkari tutkii kadonneen lapsen tapausta ”The Linen” lähiössä, jota repivät kasvava köyhyys ja rotujännitteet. Eläinhahmojen kansoitaman 50-luvun Yhdysvaltojen rasismi on kuvattu oivaltavasti: valkoturkkiset ja -sulkaiset elukat vainoavat mustaturkkisia ja päinvastoin.

Parhaassa noir-hengessä The Line paljastuu läpimädäksi kompostiksi täynnä paitsi rotuvihaa myös sisäsiittoisuutta, petoksia, korruptiota ja salajuonia. Tietysti jännitteet purkautuvat verikekkereillä, joilla pehmoeläimet ampuvat, hirttävät, polttavat ja puukottavat toisiaan – kuin Sin City olisi tehnyt lapsen Eläinten vallankumouksen kanssa Ankardon kantabaarin roskiksen takana.

Valkoinen valtakunta on ihastuttavan kyyninen ja perinnetietoinen dekkari ja tarinaltaan merkittävästi parempi kuin sarjan ensimmäinen osa. Kissa varjoisilta kujilta oli lopulta tuskallisen yksinkertainen A:sta B:hen -mysteiritarina ilman sen kummempia koukkuja. Valkoisessa valtakunnassa on jo astetta enemmän teemoja ja ulottuvuuksia.

Genreä albumi ei kuitenkaan uudista. Kirjoittaja Guarnido lainaa melkein kaikki temppunsa suoraan Dekkarit for Dummies -kirjasta. Samasta kirjasta on kotoisin myös

©Guarnido - Canales/Dargaud

Blacksad tietolaarilla.

Blacksadin näsäviisas aisapari Weekly, joka kumma kyllä tekee päähenkilöstä – ja samalla kokonaisuudesta – lähestyttävämman, toisin kuin rasittavat sidekickit yleensä. Weekly antaa nimihenkilölle jonkun, jolle puhua ja samalla antaa tarinalle tilaa hengittää. Tällä kertaa tarinaa ei tukehduta Chandler-henkinen monologi.

Blacksadin tähti on kuvittaja Juan Díaz Canales, joka on yksinkertaisesti ilmiö-mäinen. Hänen tarinankerrontansa on

saumatonta, ja hänen omistautumisensa yksityiskohdille saa tarinan ja sen hahmot tuntumaan poikkeuksellisen eläviltä. Voisin ihan hyvin lukea tarinan, jossa Canales piirtää 50 sivua vain Blacksadia nuolemassa pallejaan. Jos Blacksadia piirtäisi Canalesin sijaan jonkin pottunokkamaan syltityhtäältä poimittu senttari, se kiinnostaisi harvoja.

Otto Sinisalo

©Kallio - Lietzén

Pauli Kallio – Mika Lietzén: Kramppeja
ja nyrjähdysksiä 6. Egmont.

Uusimman ja ehkä viimeisen Kramppi-koelman kohdalla tulee olo kuin kuuntelisi pitkästä ajasta musiikkia vinyyliltä. Tietty retrohenkisyys lienee ollut tekijöiden tarkoituskin.

Puolitoista sarjakuvanlukijoiden sukupolvea on ehtinyt kasvaa Kramppi-hahmojen mukana. Omalla tavallaan voisi puhua nuoremman polven Mämmilästä, mutta Krampit eivät koskaan ole liiaksi sitoutuneet yhteen ja samaan ympäristöön, eivätkä samaan piirrostyyliinkään, onhan

Lietzén jo sarjan neljäs piirtäjä. Taustoissa vilkkuu kaupunkimaiseman siivuja Turusta, Tampereelta tai Helsingistä, jostakin päin Suomea kuitenkin.

Alkujaksoissa on symbioottisuutta Kramppien aiempien tekijöiden piirrosjälen kanssa, oma ääni vakiintuu – ainakin melkein – albumin puolivälissä. Selkeä tunnelma, jota tarkoin valitut värit korostavat.

Kallion käsikirjoituksissa on suomalaista perusmelankoliaa, kesäjaksoissakin syksyn tuntua. Hahmot ovat kasvaneet kirjoittajansa mukana, ja nuoruuden into on seestynyt keski-ikä vakiintumiseksi. Ta-

rinoiden sisältöviitaukset kiertyvät takaisin sarjan alkuvaiheisiin.

Lapsuus on loppu, baareissa soi musiikki liian lujaa ja levyjen keräilyäkin haittaa se, että käyttövarat hupenevat asuntolainan korkoihin. Vain Rolling Stones ei ruostu.

Alkujaan nimettömät henkilöhahmot ovat tehneet valintansa, löytäneet nimensä, hahmonsä ja kohtalonsa. Uuden sukupolven on aika astua toteuttamaan ne virheet jotka edelliseltä jäivät vielä tekemättä. Onhan Krampit-sarja itsessäänkin jo kasvattanut omat jälkeläisensä.

Vesa Kataisto

Pauli Kallio – Ville Pirinen:
Ornette Birks Makkonen – taskussa
SUURI KURPITSA

Viime vuoden puhutuimpiin artisteihin kuului Amy Winehouse, joka teki kaikkensa ollakseen nimensä ja Rehab-hittinsä veroinen. Suomeenkin hänet saatiin, mutta ei koskaan lavalle asti. Provinssirock-oharista innoituksensa saanut pokkari-Ornette on reippaasti svengaava katsaus siihen, mitä ehkä tapahtui.

Sarjakuvassa kaikki on mahdollista, jopa se, että tuittupää Winehouse olisi niin avarakatseinen, että soisi säestäjäkseen Pauli Hanhiniemen Testivoittajayhtyeen. Pohjanmaan tilaviinien taas voisi hyvin uskoa kelpaavan sekä piirretyn että lihallisen Winehousen latkittavaksi.

Wiinitalo-seikkailun ohessa taskuun on mahtunut myös pari lyhyempää jaksoa, joissa legendaarinen levyjukka Makkonen pyrkii uudistamaan rytmimusiikin historiaa – juonellisesti kikat eivät tosin ole uusia hahmon aiemmat koukerot tunteville.

Teksti painottuu näin pienikokoisessa julkaisussa, mutta Pirisen vinkeän kulkimikas tyyli vaikuttaa mahtuvan tilaan kuin tilaan, eloisuutensa säilyttäen. Jotta kokemus olisi lähellä täydellistä, kannat-

taa nyt kuten aina muulloinkin nauttia Makkosen seikkailuista huolella valitun ja kunnolla groovaavan musiikin kera.

Sympaattinen Ornette on kaikessa absurdiudessaankin jo niin lähellä todellisuuden pintaa, että seuraavaksi olisi mukava nähdä hahmosta sovitus muuhunkin

mediaan kuin sarjakuvaan – vaikkapa animaatio tai elävien näyttelijöiden versio. Tosin tätä haavetta saattaa haitata se, että projektin budjetista nielisi suuren osan musiikin käyttökorvaus.

Vesa Kataisto

Ornette meets Wiinitalo.

Mari Ahokoivu:
Sarjakuvantekijän opas
BTJ KUSTANNUS

Sarjakuvantekijän opas on aloittelevalle tekijälle suunnattu käsikirja, jossa käydään sarjakuvan tekemisen prosessi ideoinnista luonnostelun kautta piirtämiseen ja siitä eteenpäin, julkaisuun ja teoksen myymiseen. Sarjakuvantekijän opas on erinomaisen luettava kirja, vaikka ei piirtäisikään

itse sarjakuvia. Se ei pysähdy tutkimaan yksittäisiä tekniikoita tai niksejä, vaan lähinnä kevyesti tönii potentiaalista tekijää eri suuntiin – kokeilemaan, harjoittelemaan ja ennen kaikkea tekemään.

Sarjakuvantekijän opas on paksu kirja täynnä asiaa. Mikä olennaisinta, ohjeet ja vinkit kerrotaan yksinomaan sarjakuvan muodossa. Käyttämällä sarjakuvan keinoja kertoakseen sarjakuvan keinoista, Ahokoivu tekee koko teoksesta esimerkin sen

sijaan, että esimerkiksi ripottelisi tekstin väliin sarjakuvanäytteitä.

Kirjan rakennetta suunnitellessaan Ahokoivu on valinnut ilmeisen, jopa helpoan vaihtoehdon, jossa Ahokoivun sarjakuvallinen alter ego liikkuu sivuilla ja puhuttelee lukijaa suoraan. Lopputulos on pitkä sarjakuva, jossa tekijä on itse käytännössä joka ikisessä ruudussa. Yhtäältä se tekee kokonaisuudesta hivenen monotonisen, toisaalta se lisää teoksen lähestyttävyyttä. Ahokoivu laittaa itsensä peliin ja hänen läsnäolonsa korostaa ohjeiden subjektiivisuutta: on loputtomasti tapoja tehdä sarjakuvaa ja Sarjakuvantekijän opas tarjoilee vain yhden, joskin laaja-alaisen, näkemyksen.

On tiettyllä tavalla nyrjähtänyttä, että Ahokoivun ensimmäinen pitkä sarjakuvaa-albumi onkin oppikirja. Vastaavasti voi nähdä tiettyä ristiriitaa siinä, että nuori tekijä (s. 1984), jolla on verrattain vähän julkaisuja, opettaa sarjakuvien tekemistä. Toisaalta Ahokoivu on jo hetken ollut Suomen tuotteliaimpia ja samalla lahjakkaimpia pienlehteilijöitä. Jos Ahokoivu noudattaa oman oppaansa ohjeita – harjoittelee, kokeilee, tekee ja julkaisee lannistumatta – hänestä tulee ennen pitkää yksi maamme parhaista sarjakuvantekijöistä. Ja kenties opettajista.

Otto Sinisalo

Tärkeintä on kuitenkin,
 ettei LUOVUTA.
 Äläkä
 missään nimessä
 AHDISTU.

©Jii Roikonen

Absurdista arkipäivään: Käteisestä rahasta pitävät yhä harvemmat liikkeet. Jii ennusti oikein jo 1990-luvulla.

Jii Roikonen:

Valoa

LIKE

Jii Roikosen hieno kokoelma *Mustaa* (Like, 2005) osoitti, että tuotteliaan tekijän parhaat tarinat on julkaistu Suuren Kurpitsan, Mutapohjan, Therapyn ja Kulttuurivihkojen kaltaisissa lehdissä.

Monet Roikosen 1990-luvun tarinoista huvittavat edelleen kaikessa absurdiudessaan. Sekä piirrosjälki että tarinat rönkyilevät vapaasti.

Valoa on toinen Roikosen lyhyistä tarinoista koottu kokoelma – eikä aivan edellisen veroinen. Kaikkein parhaat jutut ovat selvästi mahtuneet jo edelliseen pakettiin. Silti Roikosen vinksautanut

kerronta viehättää vähäverisempänäkin.

Esimerkiksi Ollaan siksi (Sarjakuvastin, 2003), Epottomat (Tähtivaeltaja 1/2001) ja Olin iloinen perhe (Tähtivaeltaja 4/1998) osoittavat, että Roikonen on omimmillaan korkeintaan parin sivun mittaisissa tarinoissa.

Ville Hänninen

Milla Paloniemi:

Tassutellen

SAMMAKKO

Kiroilevan siilin menestys on saanut Sammakon kiinnostumaan myös Milla Paloniemen aiemmasta tuotannosta. Syksyllä ilmestyi ulkoisesti lasten satukirjaa muistuttava *Tassutellen*, joka sisältää sarjakuvalehden verran kohtauksia kissan ja koiran yhteiselämästä näiden omistajan silmin. Tänä vuonna on vielä luvassa lisää ärräpäitä latelevaa siiliä sekä kokoelma *En vain osaa!* -blogin tarinoita.

Tassutellen-kirjan vitsit ovat paikoitellen nimenomaan niitä vanhoja, joita tuntuu löytyvän jokaisen eläimen omistavan sarjakuvapiirtäjän tuotannosta. Kissa hämmästelee, kun koira juoksee pallon perässä. Kissa pelottelee peilikuvaansa ja koira intoilee saadessaan ruokaa. Ja niin edelleen.

Välillä nähdään tunnepaloja, joissa kissa ja koira vain viettävät aikaa yhdessä. Juuri nämä sivut jäävät parhaiten mieleen – ja juuri niihin tulee palanneeksi myöhemmin.

Sarjakuva löytää huumoria normaaleista eläinten omistajien kokemuksista. Omistaja herää aamulla ja huomaa kissan sotkeneen koko asunnon. Tai omistaja (sarjan ainoa ihminen) tulee kotiin, jossa koira tervehtii syyllisen näköisenä. Hauskoja kertomuksia, varsinkin kun ei itse joutu metsästämään asunnosta todennäköisesti löytyvää ruskeaa yllätystä.

Kirjassa on sekä Kiroilevaa siiliä ennen että sen jälkeen tehtyjä *Tassutellen*-strippejä.

pejä. Vanhimmat on päivätty vuodelle 2003, kun tuoreimmat ovat tältä vuodelta. Jollei vuosilukuja olisi kirjoitettu sivuihin, en välttämättä osaisi päätellä, mitkä ovat tuoreempia ja mitkä vanhempia.

Tassutellen on nopeasti lukaistavaa hyvän olon sarjakuvaa. Se korvaa halua hankkia oikea lemmikki, jota joutuisi ulkoiluttamaan kahdesti päivässä ja jonka jälkiä saisi aina siivota.

Juho Salo

©Milla Paloniemi

Anne Muhonen:
Ada 4 – Kaikki menee hyvin
ROBUSTOS

Sydänääniä
OMAKUSTANNE

Ihmisiä syntyy ja kuolee päivittäin. Tällä ei ole suuremman kokonaisuuden kannalta erityistä merkitystä. Kun kirjoitan suuresta kokonaisuudesta, kuvittelen val-tavan, pyörivän lottopalkokoneen, josta pullahtelee ulos palloja jokseenkin samaa tahtia kuin niitä pullautellaan sisään. Kone pyörii loputtomasti, eikä kukaan varsinaisesti ikinä voita mitään.

Anne Muhosen käsittelee vuoden 2007 sarjakuvissaan sekä syntymää että kuolemaa. Ada-sarjan neljäs albumi käy läpi nimihenkilön tilintekoa tämän pakatessa kuolleen ystävänsä tavaroita. Sydänääniä-omakustanne puolestaan kuvaa Muhosen omaa raskausaikaa. Sarjakuvista tekee kiinnostavia tapa, jolla Muhonen saa sekä syntymän että kuoleman tuntumaan yleisellä tasolla merkittäviltä.

Sydänääniä ja Ada muodostavat hauskan yin-yang-vastinparin. Ada on poikkeuksellisen synkkä verrattuna sar-jan aiempiin osiin, vaikka tuttu kosketus maagisuutta on edelleen läsnä. Kuten al-bumin alaotsikko vihjaa, lopussa odottaa katharsis. Silti kokonaisuus on sangen lohduton. Sydänääniä on puolestaan pullantuoksuine ”masuasukki”-höpi-nöineen niin kajahtaneen optimistinen ja aseistariisuva, että lapsia inhoava sarja-kuvakriitikkokin alkaa ymmärtää jollain

©Anne Muhonen

Menetyksen tuska on kärsittävä osana aikuistumista.

tasolla odottavan äidin auvoa.

Muhonen on vähemmän tunnettuja nuoren polven suomalaistekijöitä. Hänen tyyliinsä voi niin halutessaan nähdä viitteitä esimerkiksi moniin samanikäisiin tekijöihin vaikuttaneen Katja Tuki-aisen tyylistä. Muhonen sitoo kuitenkin kuvansa Tukiaista vahvemmin arkeen keskittymällä kuvittamaan yksityiskohtia tapahtumapaikoista ja hahmoista.

Muhosen piirros on paikoin epävar-maa. Sitä vaivaa vaikeasti määriteltävä kaksiulotteisuus tekijän tasapainotellessa naturalismin ja karikatyyrin välillä. Silti töissä viehättää niiden lannistumaton, lämmin humanismi. Muhonen tuntuu välittävän kosmisen lottokoneen jokai-sesta pallost.

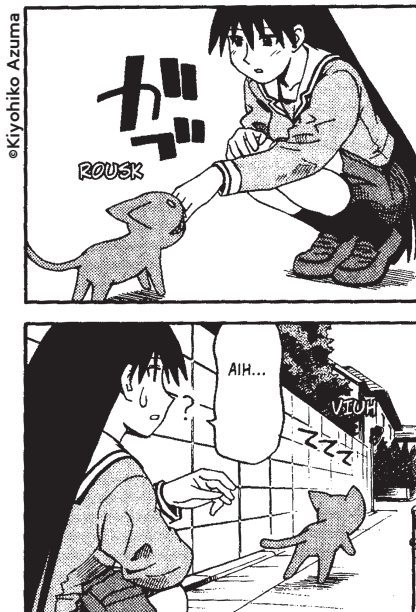
Otto Sinisalo

Kiyohiko Azuma:
Azumanga Daioh 2-3
Suomennos Antti Grönlund
PUNAINEN JÄTTILÄINEN

Azumanga Daioh on merkillinen pikku sarjakuva. Jo sen muoto hämmentää ensi-silmäyksellä: Azumanga Daioh on ensim-mäinen suomennettu japanilaistyyppinen strippisarjakuva, jossa sarjakuvat koostu-vat neljästä päällekkäisestä ruudusta.

Myös sarjakuvan huumori on usein kaikkea muuta kuin ilmeistä. Sen sijaan, että sarjassa olisi vitsejä tai sanaleikkejä, on Azumanga Daiohin huumori pitkälti hahmovetoista tilannekomediaa, jossa on usein absurdeja piirteitä. Joitain teemoja saatetaan venyttää siten, että tarkkaa-vainen lukija palkitaan vasta useamman pokkarin jälkeen.

Sarja seuraa verkkaaisesti tyttökoulu-n oppilaita, jotka on lukijaystävällisesti jaettu tunnistettaviin stereotyyppeihin: yksi on pitkä, yksi on lyhyt, yksi on hiljainen, yksi on kaheli ja niin edelleen. Jokaisella hahmolla on lisäksi kenties yksi

tai kaksi lisäominaisuutta. Eräs tyttö on luokkatovereitaan nuorempi pinko, eräs taas ei koskaan onnistu silittämään kissaa, vaikka haluaisi.

Näitä elementtejä pyörittämällä, tois-tamalla ja varioimalla Kiyohiko Azuma maalaa kumman viihdyttäviä tuokioku-via. Ja sitä Azumanga Daioh juuri on: tuokioita ja kuvia. Hahmoja kiinnostavat ruoka, lemmikkieläimet, urheilukisat ja lomamatkat, mutta harvoin heitä vaivaa mikään vakava.

Sarjakuvassa on jotain suorastaan lohdullisen viatonta ja samalla staattista. Vaikka lukuvuodet ja vuodenaajat vaihtu-vat, päähenkilöt tuntuvat olevan kaiken pahan – mukaan lukien aikuistumisen – koskemattomissa. Azumanga Daiohin aurinkoiset kevätpäivät tuntuvat päättö-mättömiltä.

Kuitenkin Azumanga Daioh tuntuu suorastaan ahdistavalta pian Punaiselta Jättiläiseltä ilmestyvään Yotsuba&!-sar-jakuvaan verrattuna. Vaikka molemmat ovat tavallaan kuvia viattomuuden ajasta, Yotsuba& on kuin injektioruisku täynnä teollisesti puhdistettua viattomuutta – an-tibiootti kyynisyyden parantamiseen.

Otto Sinisalo

Neil Gaiman, John Romita, Jr.:
Ikuiset
Suom. Jouko Ruokosenmäki

Mike Carey, Glenn Fabry:
Neil Gaimanin Neverwhere
Suom. Petri Silas
EGMONT

Tässäpä pähkinä: nimeä yksi ikimuis-
toinen teos, jonka Neil Gaiman on kir-
joittanut viimeisen kymmenen vuoden
aikana. Et keksi yhtäkään? Ei se mitään,
en minäkään.

Gaiman on korkean profiilin kirjoit-
taja, mutta hänen viimeaikaiseen tuotan-
toonsa mahtuu merkittävän paljon pet-
tymyksiä. Kyse ei ole siitä, ettei Gaiman
olisi hyvä tekstinikkari. Päin vastoin, hän
on erinomaisen pätevä fantasiakirjoittaja,
jotka teoksissa hyvät konseptit yhdis-
tyvät paikoin hyvinkin taidokkaaseen
kerrontaan.

Kyse on ennakko-odotuksista. Gaiman-
nin Sandman on englanninkielisen sarja-
kuvan merkkiteos: eepinen, teemoiltaan
rikas ja monipuolinen fantasiatarina.
Sandman uudisti yhdysvaltalaisista sarja-
kuvaa ja muutti tapaa, jolla sarjakuvaa
luettiin. Se oli sekä monien kriitikkojen
suosikki että kaupallinen hitti, joka toi
kokonaisen sukupolven varttuneempia
lukijoita englanninkielisen sarjakuvan
pariin. Voi olla, että Sandman vaatisi
uuden, kriittisen luennan: pahimmillaan
se oli tuskastuttavan pompösi sekä
itsetietoisien nokkela, ja paikoin sarjaa
riivasivat keskinkertaiset kuvittajat. Sen
kulttuurihistoriallinen merkitys kuitenkin
varjostaa Gaimanin tuotantoa. Hänen
töitään verrataan aina Sandmaniin,
useimmiten epäedullisesti.

Gaiman on kuitenkin kirjoittaja, jonka
pelkkä nimi myy teosta. Varmastikin tästä
syystä Egmont on kääntänyt tuoreeltaan

©DC Comics

Musta markiisi tuntee maanalaisen Lontoon häijyt ihmeet.

kaksi Gaimanin nimeä kantavaa sarja-
kuva-albumia. Ei niin kovin yllättäen
kumpikaan ei ole uusi Sandman.

Kuten Sandmankin, myös Ikuiset
pohjautuu Jack Kirbyn hahmoihin. Idea
sarjakuvan taustalla on hauska: Erich
von Dänikenin muinaiset astronautit
kohtaavat seitsemänkymmenlukulaisen
supersankari mielipuoisuuden. Gaimanin
vuonna 2006 ilmestyneessä moderni-
soinnissa Celestiaali-avaruusjumalten
supersankarijälkeläiset ovat unohtaneet
supervoimansa ja elävät muistinsa menet-
täneenä ihmisten joukossa. Kun uinuvan
Celestiaalin herääminen uhkaa tuhota
maailman, pitää Ikuisten kuitenkin taas
koota rivinsä.

Ikuiset on rutiinilla kerrottu tyyli-
puhdas kirbyläinen supersankariooppera,
jota piristää Gaimanille tyypillinen tapa
yhdistää fantastinen arkipäiväiseen ja
hänen kykynsä kirjoittaa sympaattisia
päähenkilöitä. Veteraanikuvittaja John
Romita, Jr.:n pikkutarkka jälki taipuu
kuvittamaan niin avaruusjättiläisiä kuin
kadunmiehiäkin. Ainostaan lopun anti-

kliimaksi ja tyhjänpäiväinen epilogi ovat
varsinaisia kauneusvirheitä kokonaisu-
udessa. Muuten Ikuiset on täysin pätevä,
viihdyttävä ja lopulta kertakäyttöinen
supersankarisarjakuva.

Neverwhere, tai tarkemmin ottaen
“Neil Gaimanin Neverwhere”, on sarja-
kuvasovitus romaanimuodossa ja myös
televisiossa nähdystä Gaimanin tarinasta.
Sovituksen on kirjoittanut tuottelias Ver-
tigo-kirjoittaja Mike Carey ja kuvituksesta
vastaa naturalismia suosiva Glenn Fabry.
Maagiseen maanalaisen Lontooseen
eksyvän tavis-Richardin tarina ei ole
lopulta muuta, kuin kauniisti kuvitettu
matkaopas Gaimanin viimeisimpään
fantasiamaailmaan. Tarinassa on hyvin
hahmoteltu näkökulmahenkilö, mutta
muuten kokonaisuus jää kovin pinnal-
liseksi.

Kumpikin Gaimanin nimeä kantavista
uutuussarjakuvista on pätevä, mutta ei
kuitenkaan ikimuistoinen. Eikä todella-
kaan uusi Sandman.

Otto Sinisalo

Gaimanin kierrätetty visio ei aukea avaimellakaan.

Hanna Arvela:
Kaikki omiaan
OMAKUSTANNE

Hanna Arvelan sarjakuvissa ei säästellä ketään. Ihmisten julmuus, itsekkyyks, kaksinaismoralistisuus, tekopyhyys ja silkka valheellisuus toistuvat stripistä toiseen, niin myös Kaikki omiaan -kokoelmassa.

Arvelan sarjakuvat ovat maailmankultaan yhtä pessimistisiä (vai realistisia?)

kuin ”Timppa” Mäkelän piirtämä Pieniä julkia tarinoita. Toteutus on ehkä amatöörimaisempi, mutta kummallakin on silmää hyvälle dialogille ja todellisille ihmisille naamioiden takana.

Arvelan sarjakuvien maailma on vähän kyyninen, rujokin. Hyvin pelkistetyt ja suoraan sanottuna rumat kuvat sopivatkin niihin hyvin. Irvileukoja ei tässä vanhasten maassa ole alkuunkaan tarpeeksi.

Silti tulen aina välillä miettineeksi, mil-

laisia sarjakuvia syntyisi, jos Arvela tekisi tarinoita erityyppisille piirtäjille. Hänen tyyliinsä istuu juuri hänen sarjakuviansa, mutta toiset taiteilijat toisivat kerrontaan uusia sävyjä. Nyt stripit alkavat puuduttaa aika nopeasti, ainakin kokonaisen albumin annoksena.

Ville Hänninen

Michael Farr: Tintti -Tarinoiden todelliset taustat

Alkuteos: Tintin, The Complete Companion
Suomennos: Heikki Kaukoranta,
Otava 2007

Otava julkaisi Hergén 100-vuotisjuhlien kunniaksi suomenkielisen laitoksen Michael Farrin alkuaan 2001 kirjoittamasta seikkaperäisestä opuksesta.

Englantilainen lehtimies Michael Farr on pitkän linjan Tintti-fani, joka tunsi Hergén henkilökohtaisesti ja on kirjoittanut tai kääntänyt useita aiheeseen liittyviä kirjoja. Kaksikielinen Farr kirjoitti Tarinoiden taustat -kirjastaan samanaikaisesti sekä ranskan- että englanninkielistä versiota. Epäilemättä Tintin esikuva sai hänet ryhtymään maailmanmatkaaja-reportteriksi. Tutkivan reportterin tarkkuudella Farr onkin aiheeseensa paneutunut.

Kirjaa tehdessä Farrilla oli pääsy Hergén henkilökohtaisiin arkistoihin ja hän sai käsiinsä muistiinpanoja, lehtileikkeitä, käsikirjoituksia yli viiden vuosikymmenen ajalta. Farr haravoi läpi kaikki Tintti-seikkailut yksityiskohta toisensa jälkeen, löytäen melkein kaikille Hergén käyttämän todellisen esikuvan tai lähteen.

Kirja avaa tarkan näkymän Hergén työtapoihin ja siihen kuinka ne muuttuivat ja kehittyivät vuosien aikana. Kronologinen käsittelytapa näyttää kuinka Tintistä, joka oli alkuun kömpelön yksinkertainen, asenteellinen, kolonialismin värittämä ja melkein saarnaava katolilainen, kasvoi melko nopeasti vivahteikas, yk-

sityiskohdiltaan runsas ja monitasoinen sarjakuva.

Tintti sai alkunsa vuonna 1929 katolilaisessa Le Vingtième siècle -sanomalehdessä, jonka vahvasti oikeistolaiseen arvomaailmaan ensimmäisen seikkailun antikommunistinen henki luontevasti istui. Tintti matkusti ensimmäisessä tarinassaan Euroopan halki nuoreen Neuvostoliittoon. Tässä vaiheessa tekijällään oli ainoana lähteenään Joseph Douilletin kirja Moscou sans voiles (suom: Hunnuton Moskova, Yhdeksän vuotta Neuvostolassa, Kirja 1928). Vaikka lähdemateriaali vielä tässä vaiheessa olikin melko niukka, myöhempi historia on osoittanut monet kirjan kohtauksista valitettavan oikeiksi.

Farr tuo esille sen miten maailmanhistorian vaiheet 1930-luvulta 1970-luvulle heijastuvat albumien sivuilla ja kuinka Hergén elämänvaiheet kietoutuvat Tintin seikkailuihin hyvin tiiviisti. Tätä taustaa vasten monesta albumista voi löytää uusia puolia. Muun muassa sodan jälkeiset vaikeat tilanteet, fyysisesti ilmenevät masennusjaksot, työuupumus, epäonnistunut ensimmäinen avioliitto käydään albumien yhteydessä niihin mahdollisesti vaikuttaneina läpi, vaikka varsinainen elämäkerta tämä teos ei olekaan.

Farrin hengästyttävän tarkka teos uhkaa välillä jäädä yksityiskohtien kavalkadiksi, mutta juuri kun lukija on lähes uupumaisillaan runsauden alle, Farr löytää jonkin uuden, virkistävän näkökulman.

Farr ei jää pohtimaan kovin syvästi Hergén valintoja ja vaikuttimia, tunsiko Hergé ajan kuluessa jääneensä tiukan sar-

ja-albumimuodon vaatimusten vangiksi? Ilmensikö Castafioren korut ja Lento 714 -albumien kokeilevuus halua murtautua formaatin ulkopuolelle? Kumpusiko samasta halu kokeilla taidemaalarin uraa samoihin aikoihin?

Farrin teos vertautuu aiemmin suomennettuun Benoit Peetersin Tintin Juhlakirjaan (suom. 1988). Farr keskittyy tarkastelemaan yksinomaan Tintti-albumia. Hergén muu tuotanto jää suurin piirtein huomiotta, samoin kuin Hergén henkilökuvan lähempi tarkastelu. Peeters käsittelee myös Hergén elämää ja koko tuotantoa, kuvitustöistä muihin sarjakuviin. Ikävä kyllä Peetersin kirjan suomennos on alkuperäisteoksen pahasti typistetty versio. Ruotsiksikin ilmestynyt alkuperäisen kirjan (Le monde d’Hergé, 1983) laajuus on vähintäänkin kolminkertainen. Farrin vahvuus on äärimmäisen pikkutarkassa dokumentoinnissa.

Tintti, tarinoiden todelliset taustat -kirjan painoasu on hyvä ja liki täydellisen identtinen sen englanninkielisen version kanssa. Heikki Kaukorannan käännös on totutun oivallista ja tuo lähinnä alaviitteiden muodossa oman lisänsä kirjaan kertoessaan Tintti-suomennosten taustoista.

Michael Farr on saanut valmiiksi tuoreen elämäkertakirjan The Adventures of Hergé, Creator of Tintin, joka paneutuu pitkään vähintäänkin osittaisen hämärän peitossa olleeseen Georges Remin persoonaan, mielenkiinnon aiheisiin, työtapoihin, filosofiaan. Ehkä tätäkin sopii odottaa suomeksi.

Timo Ronkainen